

Het pand

Toekomstige wetswijziging: **Wet Zakelijke Zekerheid RG** (p. 1248 in Wetboek 2)

Ovk waarbij een SA aan zijn SE een zaak afgeeft tot zekerheid van een schuld. **Art. 2071 B.W.**

Soorten pandrecht:

- **Vuistpand:** pand met buitenbezitstelling (*vb. schilderij*)
- **Stil pand:** geen buitenbezitstelling en geen register (*vb. schuldvorderingen*)
- **Registerpand:** publiciteit als buitenbezitstelling (*vb. inpandgeving handelszaak*)
- **Oneigenlijke pand:** pand op verbruikbare soortzaken en geld

§1. Inpandgeving van roerende goederen – gemeen recht (anno 2013)

⇒ Aard van gewaarborgde schuld is het onderscheidingscriterium (accessoriteit); burgerlijk pand OF handelspand.

A. Burgerlijk pand

Pandovk is een ovk waarbij een SA tot zekerheid van zijn schuld een roerende zaak aan zijn SA ter hand stelt, die hierdoor bevoorrecht wordt op de opbrengst van de zaak. **Art. 2071, 2073 B.W.; 20,3° Hyp.W**

Kenmerken:

Zelfde als bij Hypotheek

1. **Geldigheid van de pandovereenkomst**

Bekwaamheid:

Pandgever moet zowel eigenaar als beschikkingsbekwaam zijn.

Voorwerp:

De verpande zaak moet **(1)** lichamelijk of onlichamelijke roerende goed zijn die bovendien **(2)** in handel en **(3)** overdraagbaar is.

Toekomstige zaken kunnen in principe in pand gegeven worden:

- ° lichamelijke goederen: moeilijk/niet omdat er geen buitenbezitstelling kan plaatsvinden
- ° onlichamelijke goederen: schuldvorderingen; het volstaat dat de in pand gegeven schuldvorderingen bepaalbaar zijn op het ogenblik van de inpandgeving.

Oorzaak: gewaarborgde schuldvordering

Zowel voorwerp als oorzaak moeten nauwkeurig worden omschreven in de pandovk, opdat de pandovk geldig zou zijn.

2. Totstandkoming van de pandovereenkomst

- **Buitenbezitstelling:** zonder dit geen pand, essentieel zowel *inter partes*, als t.a.v. derden!
Feitenkwestie.
- Bezit van de pandhouder moet (1) werkelijk, (2) openbaar en (3) ondubbelzinnig zijn.
- Meervoudige verpanding niet mogelijk.
- Zakelijke subrogatie mogelijk; pandrecht kan overgaan op schadevergoeding.

3. Tegenstelbaarheid en bewijs van de pandovereenkomst

Tegenstelbaarheid:

Authentieke akte of geregistreerde onderhandse akte opdat pandhouder voorrecht krijgt t.a.v. derden **art. 2074 B.W.** (LET OP: dit vereiste enkel voor burgerlijke pand!)

GEEN plechtige ovk, geschrift enkel nodig voor tegenstelbaarheid

Bewijs:

°Tussen partijen: enkel waarde schuld en pand > € 375 geschrift nodig **art. 1341 B.W.**

°T.a.v. derden: akte met vaste datum **art. 2074 B.W.**

4. Rechten van de pandhouder

4 rechten: (1) bezit v/h pand, (2) retentierecht, (3) uitwinning v/h pand en (4) voorrecht

Bezit:

GEEN bezit van eigendomsrecht, maar pandrecht! Pandhouder mag zaak niet gebruiken of over beschikken.

Retentierecht m.b.t. het pand:

Zolang gewaarborgde schuld, interesten en kosten niet volledig betaald zijn, mag pandhouder terruggave v.d. zaak weigeren **art. 2082, lid 1 B.W.**

Pand is *ondeelbaar*; pandhouder mag teruggave weigeren, zolang niet volledig betaald. **GEEN** gedeeltelijke vrijgave mogelijk! Contractueel kan er wel van afgeweken worden. **Art. 2082, lid 2 B.W.**

Uitgebreid retentierecht: Indien na inpandgeving een tweede schuld ontstaat en deze is opeisbaar vóór de eerste schuld, dan zal pand ook betrekking hebben op tweede schuld, ook al contractueel niet voorzien. (LET OP: niet van toepassing op handelspand)

Uitwinning van het pand:

Voorafgaandelijke rechterlijke machtiging vereist, maar de keuze tussen (1) openbare verkoop v/h goed in pand of (2) toewijzing v/h goed als inbetalinggeving ligt in handen van SE.

Bijzonder voorrecht:

Pandhouder bijzonder bevoorrecht op opbrengst v.d. verpande zaak **art. 2073 B.W.** en **art. 20,3° Hyp.W**

B. Handelspand (p. 1372 Wetboek 2)

1. Begrip

Wederom: onderscheidingscriterium (burgerlijk pand vs handelspand) is de aard v.d. gewaarborgde schuld. De regels uit B.W. gelden als gemeen pandrecht voor elke inpandgeving tenzij de wetgever hier een uitzondering op maakt.

2. Geldigheid van de pandovereenkomst

Zie burgerlijk pand

Voorwerp = roerend goed!

Oorzaak = gewaarborgde schuld, **MAAR** noodzakelijk een *commerciële* gewaarborgde schuld

3. Totstandkoming van de pandovereenkomst

Buitenbezitstelling speelt dezelfde belangrijke rol als bij burgerlijk pand

4. Tegenstelbaarheid en bewijs van de pandovereenkomst

Tegenstelbaarheid:

Art. 1 Wet Handelspand; het handelspand zal tegenstelbaar zijn aan derden indien de regels inzake verkoop werden nageleefd.

Bewijs:

Bewijs te leveren door pandhouder, mag in geschrift, maar hoeft niet, enkel belangrijk om datum te bewijzen voor anterioriteits-regels.

5. Tenietgaan van een pandovereenkomst

Idem burgerlijk pand

6. Rechten van de pandhouder

“Retentierecht m.b.t. het pand:

Zelfde als bij burgerlijk pand, maar **GEEN** uitgebreid retentierecht bij handelspand!

Uitwinning van het pand: **art. 4-9 Wet Handelspand**

Enkel verkoop na machtiging door de voorzitter van de rechtbank van koophandel. Gebeurt op risico van de schuldeiser. Zie ook **art. 10 Wet Handelspand**

§2. Specifieke regels voor inpandgeving van bepaalde goederen

A. Inpandgeving van schuldvorderingen(SV)

1. Begrip

Inpandgeving van SV'en is een bijzondere vorm van pand op roerende goederen. **Art. 2, lid Wet Handelspand** en **art. 2075 B.W.** Er zijn speciale regels voorzien voor welbepaalde SV'en zoals bankrekeningen, loonvorderingen, etc.

2. Geldigheid van de pandovereenkomst

Bij inpandgeving van schuldvorderingen, steeds sprake van 2 schuldvorderingen:

- (1) De in pand gegeven SV (hierop rust pandrecht) = **VOORWERP**
- (2) De gewaarborgde SV tussen (SE en SA) = **OORZAAK**

Inpandgeving van toekomstige SV'en is mogelijk! Maar moet voldoende bepaald of bepaalbaar zijn!

3. Totstandkoming van de pandovereenkomst

Art. 2075 B.W. Pand komt tot stand door het loutere sluiten van de pandovereenkomst, deze pandovereenkomst zorgt voor buitenbezitstelling: stille pandrecht.

4. Tegenstelbaarheid en bewijs van de pandovereenkomst

Tegenstelbaarheid:

De pandovereenkomst zorgt voor de buitenbezitstelling → stille pand → tegenstelbaar aan derden

Gemeen pandrecht: authentieke of geregistreerde onderhandse akte (> €375) om datum te kunnen bewijzen, dit is van belang voor de toepassing v.d. anterioriteitsregel bij conflict. **Art. 2074 B.W.**

Handelspand: bewijs van datum van inpandgeving mag met alle middelen van recht gebeuren.

Art. 1 Wet Handelspand

Verpanding ten opzichte van (1) *de SA v.d. verpande SV* en (2) *derden met concurrente rechten op de verpande SV*, is slecht tegenstelbaar na kennisgeving aan of erkenning door de SA van verpande SV. Indien SE pandhouder niet tijdig ter kennis brengt en SA v.d. verpande SV betaalt aan oorspronkelijk SA pandgever, dan is hij bevrijd en is SE pandhouder zijn pandrecht kwijt.

Kennisgeving kan zowel door SE pandhouder als door SA pandgever gebeuren.

Bij samenloop zal er gekeken worden naar datum van pandovereenkomst en niet naar datum van kennisgeving. D.w.z. dat conflict met concurrerende rechten op verpande SV na samenloop zal worden opgelost

Bewijs:

Idem inpandgeving roerende goederen

5. Tenietgaan van de pandovereenkomst

Idem inpandgeving roerende goederen

(!) Pandrecht zal verdwijnen indien de in pand gegeven SV (waarop pandrecht rust) teniet gaat.

6. Rechten van de pandhouder

Bezit van de pandhouder:

“Probleem van de vroeger opeisbare verpande SV (i.v.m. gewaarborgde SV)”:

SA v.d. verpande SV kan betalen aan SA pandgever (indien nog geen kennisgeving) OF aan SE pandhouder.

Indien aan SE pandhouder wordt betaald, moet deze het geld storten op een kwaliteitsrekening indien de gewaarborgde schuld niet opeisbaar is.

Retentierecht, uitwinning pand, voorrecht: idem pand op roerende goederen

B. Pand op handelszaak

1. Begrip

Wet van 25 oktober 1919, **Wet Pand Handelszaak**, p. 1571 Wetboek 2

Bezitloos pandrecht – belangrijk kredietinstrument aan handelaars

➔ Geen buitenbezitstelling, wel publiciteit door inschrijving = **registerpand**

2. Geldigheid van de pandovereenkomst

Voorwerp: handelszaak

= geheel van middelen dat de handelaar aanwendt om een bedrijf te voeren en het cliënteel aan te trekken en te behouden. **Art. 2 Wet Pand Handelszaak**

Voorraden maken enkel deel uit van de in pand gegeven handelszaak indien dit uitdrukkelijk bedongen werd. Max 50% voorraden kunnen onder pand op de handelszaak vallen!

De handelszaak kan zowel lichamelijke als onlichamelijke goederen, zowel bestaande als toekomstige goederen bevatten.

NOOIT onroerende goederen, tenzij onroerend door bestemming (conflict met hypothecaire SE).

Handelszaak zelf is feitelijk algemeenheid en een onlichamelijk roerend goed.

Oorzaak: gewaarborgde schuldvordering

Inpandgeving v.d. handelszaak is enkel mogelijk aan kredietinstellingen die een verfunning hebben verkregen in één van de Lidstaten van de Europese Gemeenschap. **Art 7 Wet Pand Handelszaak**

3. Totstandkoming van de pandovereenkomst

Art. 3 Wet Pand Handelszaak authentieke of geregistreerde onderhandse akte
= vormvereiste → plechtige overeenkomst

4. Tegenstelbaarheid en bewijs van de pandovereenkomst

Tegenstelbaarheid:

Art. 4-5 Wet Pand Handelszaak

Inschrijving pandovereenkomst in register op het hypotheekkantoor vereist om tegenstelbaar te zijn aan derden. Deze inschrijving geldt voor 10 jaar (**art. 9**)

Bewijs:

Enkel tussen handelaren, bewijs met alle middelen van het recht.

5. Tenietgaan van de pandovereenkomst

Idem Handelspand

6. Rechten van de pandhouder

Bezit van het pand:

GEEN sprake van “bezit” van de handelszaak door pandhouder, daar geen buitenbezitstelling!

Art. 11: bescherming v.d. pandhouder: soort **volgrecht/terugvorderingsrecht**

- (1) *Terugvorderingsrecht voor specifieke lichamelijke roerende goederen die onderdeel zijn v.d. in pand gegeven handelszaak:* volgrecht enkel ten aanzien van abnormale verkopen die eigen zijn aan de normale bedrijfsvoering v.d. pandgever. (vb. bakker die brood verkoopt vs toonbank verkoopt)
- (2) *Terugvorderingsrecht voor totaliteit van handelszaak:* overgedragen handelszaak moet voldoende identificeerbaar zijn, indien ‘vermengd’ met andere handelszaak → gn volgrecht

Retentierecht met betrekking tot de verpande zaak:

Nvt, geen bezit v.d. handelszaak

Uitwinning van het pand:

Parate executie: bij wanprestatie SA, kan pandhouder de pandverzilvering starten. **Art.11-12!**

Voorrecht:

1. Geen samenloop: eerste kennisgeving/erkenning primeert
2. Samenloop: eerste kennisgeving/erkenning primeert
3. Samenloop maar geen kennisgeving/erkenning: datum van inpandgeving primeert

C. In pandgeving van contanten, bankvorderingen en financiële instrumenten

1. Begrip

De Inpandgeving van financiële instrumenten, bankvorderingen of contanten wordt in **WFZ** geregeld.

2. Geldigheid van de pandovereenkomst

Voorwerp:

Art.3, 1°, 2° en 10° WFZ

3. Tegenstelbaarheid en bewijs van de pandovereenkomst

Art. 2074 B.W. en art. 1328 B.W. gelden **niet**, dus vaste datum is niet noodzakelijk om zich t.a.v. derden te kunnen beroepen op het voorrecht.

4. Rechten van de pandhouder

Bezit van het pand:

Contractueel kan er overeengekomen worden dat de in pand gegeven financiële instrumenten “gebruikt” mogen worden in de ruime zin, er is immers enkel verplichting om *gelijkwaardige financiële instrumenten* terug te geven, wanneer de gewaarborgde schuld wordt voldaan. **Art.11, §1 WFZ.**

Wat betreft contanten en bankvorderingen → idem pand op SV

Uitwinning van het pand:

Meest opvallende voordeel van de WFZ: snelle uitwinning zonder formaliteiten mogelijk – werkelijk parate executie! Pandverzilvering is mogelijk door de pandhouder zonder voorafgaande rechterlijke tussenkomst en zonder voorafgaande ingebrekestelling van de pandgever. **Art. 8, 9 en 9/1 WFZ**

§3. De pandhouder in het insolventierecht

Algemene regel:

Samenloop → gelijkheidsbeginsel en fixatiebeginsel → GEEN nieuwe pandrechten meer mogelijk na samenloop

Pandhouder: voorrecht o.b.v. **art. 20, 3° Hyp.W**

Faillissement:

“Wat betreft de tegenstelbaarheid v/h pandrecht in faillissement”:

Pandrecht enkel effect indien vóór faillissement tegenstelbaar is gemaakt **art. 19, lid 1 Faill.W** Na faill. geen tegenstelbaar pandrecht meer **art. 16 Faill.W**

Zie ook **art. 19, lid 2** en **art. 17, 1° en 3° Faill. W !!**

“Wat betreft de formaliteiten en executiemogelijkheden”:

- **Art. 62 e.v. Faill.W:** verplichte aangifte SV in het faill.
 - pandhouder = **separatist**, aparte subboedel buiten de faillissementsboedel
 - verhaalsrecht echter opgeschort tot aan neerlegging van eerste PV van verificatie van SV
- art. 26 Faill.W**
- Hierna: uitwinning door pandhouder volgens de *normale uitwinningprocedure*: rechter stelt pandverzilveraar aan.
 - Opbrengst: naar pandhouder (voorrang), indien overschot → terugkeren naar boedel
- Indien niet volledig, wordt pandhouder voor overige deel gewone SE in boedel opgenomen
- art. 89 Faill.W**
- **lossingsrecht** v.d. curator: om het verpande goed terug te krijgen van de pandhouder, kan curator, met machtiging van de rechter-commissaris, de schuld uitbetalen aan de pandhouder. **Art. 88 Faill.W**
- Voor financiële instrumenten: zie **WFZ art. 8-9/1 en 15-16**

Gerechtelijke reorganisatie (GR):

“Buitengewone SE's in de opschorting” art. 2,d WCO:

Vestiging pandrecht mogelijk na opening GR, want geen samenloop en SA blijft beschikkingsbevoegd. Maar aard van SV (gewone vs buitengewone SV in de opschorting) wordt bepaald op ogenblik opening procedure van GR. Hierna niet meer mogelijk om buitengewone “status” te krijgen.

“Uitwinning”:

Tijdens periode van opschorting: geen uitwinning mogelijk **art. 30-31 WCO**
Na opening GR blijft uitwinning mogelijk, let op **art. 4,§3 WFZ!**

“Bescherming als pandhouder”:

Art. 50 WCO: pandhouder = buitengewone SE = beschermd. Zie ook **art. 60 WCO**

Vereffening:

Geen beperkingen aan executiemogelijkheden van de pandhoudende SE. Kan pand uitwinnen indien hij geldig en tegenstelbaar pandrecht heeft. Maar niet meer mogelijk om na ontbinding en vereffening een pandrecht te vestigen, omwille van samenloop. Geen gelijkaardige regels zoals bij faill. omtrent ‘verdachte periode’.

Beslag:

Beslag op een in pand gegeven goed is mogelijk. Bij uitwinning pandhouder > beslagleggende SE
→ pandhouder heeft voorrecht

Collectieve Schuldenregeling (CS):

Art. 1675/9 Ger.W verplichting aangifte SV!

§4. Het nieuwe pandrecht

Situering

Hervorming v.d. zakelijke zekerheden op roerende goederen → modernisering v/h pandrecht
Wetboek 2 p. 1248 **Wet Zakelijke Zekerheden op Roerende Goederen (ZZRG)**

1. Begrip

1 Algemeen pandstelsel + bijkomende beschermende maatregelen voor consumenten

- Bezitloze in pandgeving, met registratie in een pandregister, toepasbaar voor alle roerende goederen
- Buitenbezitstelling **NIET** meer voorwaarde voor totstandkoming maar wel voor tegenstelbaarheid **art. 15 en 39 ZZRG**
- Nieuwe pandregime impliceert afschaffing huidige diversiteit van pandrechten (burgerlijk pand, handelspand, PHZ, landbouwvoorrecht, warrant) => éénvormig systeem
- **LET OP:** WFZ blijft wel nog gelden!

2. Tegenstelbaarheid en bewijs van de pandovereenkomst

Tegenstelbaarheid:

(1) Registerpand:

Tegenstelbaarheid door registratie in het nationaal pandregister **art. 15, 29 ZZRG**
Pandhouder als enige bevoegd om registratie en aanpassingen te doen **art. 29,32,36 en 37**.
Pandgever moet hieromtrent geïnformeerd worden.

(2) Vuistpand:

Art. 39 pandrecht van lichamelijk roerend goed is eveneens tegenwerpelijk aan 3den wanneer goed in feitelijk macht van SE

(3) In pandgeving van SV:

- ofwel registerpand: **art. 15 en 29**; sluiten pandovereenkomst en registratie in pandregister
- ofwel vuistpand: **art. 60**; verpanding moet kennis gegeven worden aan SA van de in pand gegeven SV. (oude regels blijven gelden)

Bewijs:

- (1) **Registerpand:**
Art. 4 geschrift met nauwkeurige beschrijving
- (2) **Vuistpand:**
Art. 40 bewijs met alle rechtsmiddelen
- (3) **Inpandgeving van SV:**
Art. 61

3. Tenietgaan van het pandrecht

- Pandrecht = accessoir zekerheidsrecht → tenietgaan gewaarborgde schuld = tenietgaan pandrecht
- Tenietgaan pandrecht door problemen geldigheid pandrecht
- Verpande zaak gaat teniet → zakelijke subrogatie

4. Rechten van de pandgever/pandhouder

Bezit van het pand:

- (1) **Registerpand:**
Art. 15 en 29 geen bezit door pandhouder wel tegenstelbaar door registratie
Art. 16 pandgever heeft bezit maar dient er zorg voor te dragen als goede huisvader
Zie ook **art. 21-22!**
Bijzondere regels omtrent bezit van pandgever geregeld in **art. 17-21**
- (2) **Vuistpand:**
Art. 41-44
- (3) **Inpandgeving van SV:**
Art. 65 en 68

Retentierecht m.b.t. het pand:

- (1) **Registerpand:**
Geen bezit → geen retentierecht
- (2) **Vuistpand:**
Art. 45 retentie tot volledige betaling; GEEN uitbreiding meer

Uitwinning:

- 1. Pandgever consument: **art. 46**
- 2. Pandgever niet-consument: **art. 47 e.v.**

Voorrecht:

Voorrecht op basis van **art. 20,3° Hyp.W** verdwijnt! MAAR **art.1, 57 en 58!**